

การศึกษาผลการใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านแบบกระตือรือร้น (Active Reading) เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในการส่งเสริมการอ่านรู้เรื่องของนักเรียนระดับประถมศึกษาจังหวัดลำปาง

ณัฐชยา ปันทกา* และเบญจมาศ พุทธิมา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

*Corresponding Author Email: natchaya.panth@gmail.com

Received: August 28, 2025; Revised: November 26, 2025; Accepted: December 9, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดลำปาง ในการประยุกต์ใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านแบบกระตือรือร้น (Active Reading) และเพื่อศึกษาผลการใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านแบบกระตือรือร้น (Active Reading) ที่มีต่อความสามารถในการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดลำปาง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทยระดับประถมศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดลำปาง จำนวน 115 คน ได้มาโดยการเลือกแบบอาสาสมัคร และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 1,342 คน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบฝึกทักษะการอ่านแบบกระตือรือร้น ตามแนวทางการประเมินของ PISA แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน และแบบประเมินความสามารถด้านการอ่านของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 โดยพิจารณาเป็น 3 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับดีเยี่ยม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 ส่วนด้านออกแบบการเรียนรู้และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 และ 4.38 ตามลำดับ และความสามารถในการอ่านของนักเรียนโดยการใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านแบบกระตือรือร้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.66 อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 73.30 ซึ่งนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านรู้เรื่องสูงสุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.29 คิดเป็นร้อยละ 95.10 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านรู้เรื่องน้อยที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.24 คิดเป็นร้อยละ 66.20

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การอ่านแบบกระตือรือร้น สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ นักเรียนระดับประถมศึกษา

The Study of the Effects of Active Learning and Active Reading Worksheets on Enhancing Teachers' Instructional Competency in Promoting Reading Comprehension of Primary School Students in Lampang Province

Natchaya Panthaka* and Benjamas Phutthima

Faculty of Education, Lampang Rajabhat University

*Corresponding Author Email: natchaya.panth@gmail.com

Received: August 28, 2025; Revised: November 26, 2025; Accepted: December 9, 2025

Abstract

This research aimed to assess the active learning management competencies of primary school teachers in small schools in Lampang Province in applying Active Learning approaches combined with Active Reading skill exercises, and to examine the effects of using Active Learning approaches combined with Active Reading skill exercises on the reading abilities of primary school students in small schools in Lampang Province. The research population consisted of 115 Thai language teachers at the primary education level in small schools in Lampang Province, selected through voluntary sampling, and 1,342 students in grades 1-6. This study employed an experimental research design. The research instruments included Active Reading skill exercise workbooks based on PISA assessment guidelines, a teacher competency assessment form for active learning management, and a student reading ability assessment form. Statistical analyses included mean, percentage, and standard deviation.

The research findings revealed that teachers possessed active learning management competencies at an excellent level, with a mean score of 4.48. When examined across three dimensions, the dimension with the highest mean score was learning management at an excellent level with a mean of 4.52, while learning design and learning measurement and evaluation dimensions were at a very good level with means of 4.48 and 4.38, respectively. Students' reading abilities through the use of Active Learning approaches combined with Active Reading skill exercises achieved a mean score of 14.66, which was at a good level, representing 73.30 percent. Grade 4 students attained the highest mean score in reading comprehension at 19.29 (95.10 percent), whereas Grade 2 students achieved the lowest mean score in reading comprehension at 13.24 (66.20 percent).

Keywords: Active Learning, Active Reading, Instructional Competency, Primary School Students

บทนำ

การอ่านเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญของผู้เรียนระดับประถมศึกษาที่กำหนดเป็นผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาในยุค 4.0 ซึ่งเป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับนักเรียนไทยได้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ตนเองรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้พื้นฐาน การรู้จักตนเอง ความรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ และความรู้เกี่ยวกับงานอาชีพ ความรู้ ความสามารถ และทักษะเหล่านี้จำเป็นที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องให้ความสำคัญและพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมาย การจัดการศึกษาจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการอ่าน ดังที่ปรากฏในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้มีการกำหนดให้จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียน โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพผู้เรียน โดยกำหนดสาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้เรียนสามารถอ่านออกเสียง บทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง อธิบายความหมาย โดยตรงและความหมายโดยนัยของคำ ประโยค ข้อความ สำนวนโวหาร จากเรื่องที่อ่าน เข้าใจคำแนะนำ คำอธิบายในคู่มือต่าง ๆ แยกแยะข้อคิดเห็นและข้อเท็จจริง รวมทั้งจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านและนำความรู้ความคิดจากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตได้มีมารยาทและมีนิสัยรักการอ่าน และเห็นคุณค่าสิ่งที่อ่าน (Ministry of Education, 2008)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญเกี่ยวกับความรู้และทักษะที่จะเข้าใจเรื่องราวและสาระของสิ่งที่อ่าน สามารถตีความ แปลความ ประเมินสิ่งที่อ่าน และนำผลการอ่านไปใช้ ตลอดจนการมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน งานเขียนต่าง ๆ สอดคล้องกับองค์ประกอบความสามารถรู้เรื่องการอ่านตามแนว PISA ได้แก่ (1) การเข้าถึงและค้นหาสาระ (2) การบูรณาการและตีความ และ (3) การสะท้อนและการประเมิน โดยความเป็นมาของโครงการประเมินผลการศึกษานานาชาติ (PISA) มีจุดเริ่มต้นจากประเทศสมาชิกในองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) ได้กำหนดให้ “การรู้เรื่องการอ่าน” (Reading Literacy) เป็นทักษะหนึ่งในสามด้านของการประเมินในโครงการ PISA (OECD, 2018) เพราะความสามารถรู้เรื่องการอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ การดำเนินชีวิต และพัฒนาการงานอาชีพของทุกคน OECD (2018) กล่าวถึงความสำคัญของการรู้เรื่องการอ่านไว้ว่าการรู้เรื่องการอ่านเป็นเบื้องหลังของความสำเร็จในการประกอบอาชีพ และเป็นข้อกำหนดเบื้องต้นสำหรับการประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ของการใช้ชีวิตในอนาคต ความฉลาดรู้การอ่านจึงเป็นสมรรถนะหนึ่งที่ช่วยให้เยาวชนไทยทำความเข้าใจ ตีความ แปลความ ไตร่ตรองข้อมูลจากสิ่งที่อ่านจากสื่อออนไลน์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสารสนเทศที่ไร้พรมแดนเป็นจำนวนมาก

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หรือ Active Learning เน้นให้ผู้เรียนได้ทำ และสามารถสร้างความรู้จากการปฏิบัติ โดยเน้นพัฒนาความสามารถให้ตรงกับความรู้เดิม ทำให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมจากการปฏิบัติ และสิ่งที่ผู้เรียนต้องการ (Wanjarutjaroen, 2008) เช่นเดียวกับ Banjongchit (2008) ได้กล่าวไว้ว่า Active Learning เป็นการเรียนอย่างมีชีวิตชีวา เป็นการเรียนการสอนแบบส่งเสริมให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมมีอในการเรียนรู้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ Active Learning ยังเป็นการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เกิดภาวะผู้นำ เน้นการพัฒนาวิธีการเรียนรู้ (Learning Skills) เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต เน้นเนื้อหา การบูรณาการเพื่อให้นักเรียนเชื่อมโยงและนำความรู้มาปรับใช้ในการดำรงชีวิตด้วยวิธีต่าง ๆ และกระบวนการที่หลากหลาย สนุกสนาน กระตือรือร้น มีชีวิตชีวา ไม่น่าเบื่อ โดยนักเรียนจะเป็น ศูนย์กลางในการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ ฝึกการคิด ในระดับสูง ครูมีหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวก กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีแรงบันดาลใจเรียนรู้ ซึ่งผลลัพธ์ คือ ผู้เรียนมีการเรียนรู้ และทักษะการดำรงชีวิต

การศึกษานวัตกรรมใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านแบบกระตือรือร้น (Active Reading) เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของ

สำหรับจังหวัดลำปาง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1-3 มีการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทย ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมบรรลุตามตัวชี้วัดของหลักสูตร สนับสนุนผู้เรียนให้เกิดทักษะทางภาษาโดยเฉพาะการอ่านรู้เรื่องซึ่งถือเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญที่สุด ซึ่งเป็นจุดเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิต แต่ยังคงพบว่า ผลการทดสอบระดับชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาจังหวัดลำปางในหลายพื้นที่ยังต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่มีปัญหาเหล่านี้ อาจเกิดจากจำนวนครูไม่ครบชั้น ทรัพยากรหรือสื่อไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย ส่งผลต่อการเรียนรู้ด้านการอ่านรู้เรื่องของนักเรียน ขณะที่ข้อมูลของผลการประเมิน PISA ยังสะท้อนว่านักเรียนยังไม่สามารถอ่านจับใจความ อ่านวิเคราะห์ หรือสรุปข้อมูลจากข้อความได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการประเมินการอ่าน คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครู เนื่องจากครูอยู่ใกล้ชิดกับนักเรียน หากครูมีการสอนแบบปรับให้เหมาะสมหรือตรงกับความต้องการของนักเรียน กระตุ้นให้นักเรียนสนใจการอ่าน จึงควรมีการส่งเสริมให้ครูมีบทบาทในการช่วยพัฒนาความสามารถด้านการอ่านของนักเรียน รวมทั้งการปลูกฝังกลวิธีในการอ่านเพื่อทำความเข้าใจและจดจำอ่านเพื่อสรุปความ และการรู้กลวิธีในการประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล เปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญที่นักเรียนสามารถนำไปใช้เพื่อทำให้การอ่านเกิดประสิทธิภาพได้

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว การศึกษาครั้งนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านแบบกระตือรือร้น (Active Reading) ต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูและความสามารถในการอ่านรู้เรื่องของนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดลำปาง เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้การอ่านในระดับประถมศึกษาโดยการผสมผสานระหว่างแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) กับแบบฝึกทักษะการอ่านแบบกระตือรือร้น (Active Reading) รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็กต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดลำปาง ในการประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านแบบกระตือรือร้น (Active Reading)
2. เพื่อศึกษาผลการใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านแบบกระตือรือร้น (Active Reading) ที่มีต่อความสามารถในการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดลำปาง

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้มุ่งพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในรายวิชาภาษาไทย โดยเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามบริบทโรงเรียนขนาดเล็กและบริบทผู้เรียน และส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการรู้เรื่องการอ่าน (Reading Literacy) โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านอย่างกระตือรือร้น (Active Reading) จะทำให้นักเรียนมีทักษะการอ่านรู้เรื่อง เกิดการอ่านที่เข้าใจ สามารถสรุปความ ตีความ ขยายความ และนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ได้

ขอบเขตด้านตัวแปร

1) ตัวแปรต้น ได้แก่ แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และแบบฝึกทักษะการอ่านแบบกระตือรือร้น (Active Reading)

2) ตัวแปรตาม ได้แก่ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน และความสามารถการอ่านรู้เรื่องของนักเรียนประถมศึกษา

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1) ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทยระดับประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดลำปาง ที่มีผลคะแนนความสามารถการอ่านรู้เรื่องของนักเรียนอยู่ในระดับปรับปรุง จำนวน 115 คน จาก 26 โรงเรียน ได้มาโดยการเลือกแบบอาสาสมัคร (Voluntary Selection) จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1-3

2) นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ในโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดลำปาง จำนวน 1,342 คน ที่เรียนกับครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทยระดับประถมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ

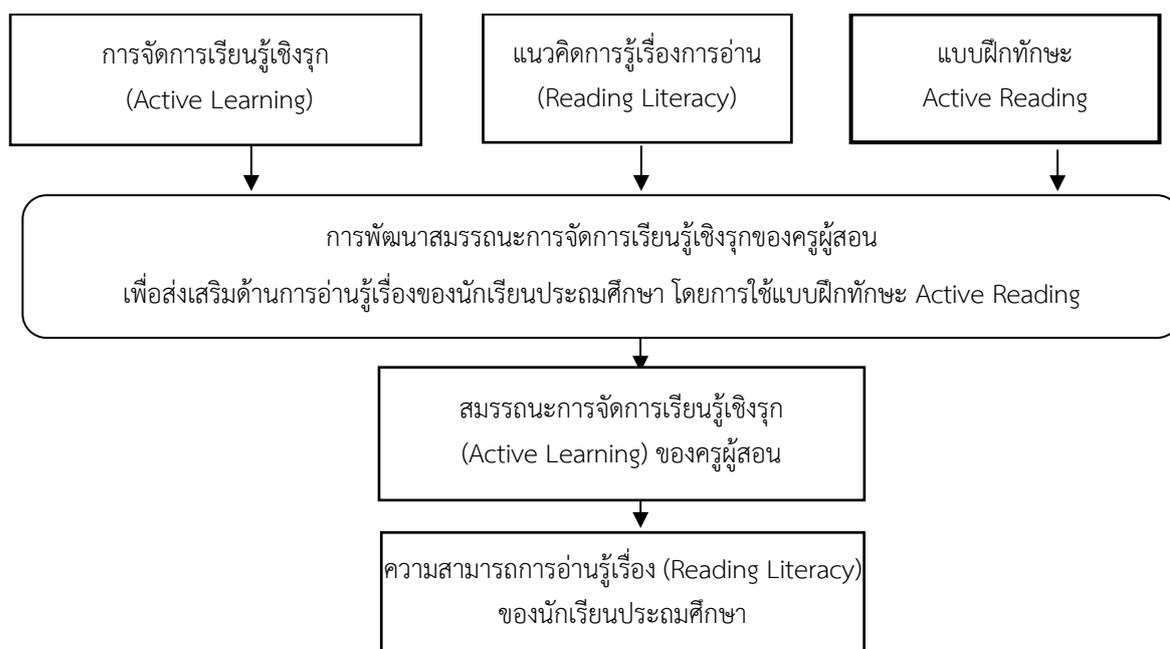
ขอบเขตด้านพื้นที่

โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 – 3 จังหวัดลำปาง

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย เมษายน 2566 – มิถุนายน 2567 โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาบริบทของสถานศึกษา ปัญหาและความต้องการจำเป็นของครูผู้สอนและทักษะการอ่านรู้เรื่องของนักเรียนระดับประถมศึกษา ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการยกระดับศักยภาพครูในการส่งเสริมทักษะการอ่านรู้เรื่องของนักเรียนชั้นประถมศึกษาจังหวัดลำปาง และระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการยกระดับศักยภาพครูในการส่งเสริมทักษะการอ่านรู้เรื่องของนักเรียนชั้นประถมศึกษาจังหวัดลำปาง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) คือ กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาทอย่างแข็งขันในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ไม่ใช่เป็นเพียงแค่ผู้รับความรู้แต่เพียงอย่างเดียว โดยครูจะเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกหรือผู้ออกแบบกิจกรรม เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย และให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็น และลงมือปฏิบัติจริงร่วมกับผู้อื่น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดในระดับที่สูงขึ้น เช่น การคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสาร ทักษะทางสังคม และสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนอย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้แบบ Active Learning จึงมุ่งเน้นที่การมีปฏิสัมพันธ์อย่างตื่นตัวและมีชีวิตชีวาของผู้เรียน โดยต้องคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์สูงสุด (Ministry of Education, 2008)

การอ่านแบบกระตือรือร้น (Active Reading) ทั้งนี้ผู้ให้คำจำกัดความด้วยคำอื่น เช่น การอ่านเชิงรุก การอ่านแบบมีส่วนร่วม การอ่านแบบกระตือรือร้น คือ การอ่านที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาอย่างมีจุดมุ่งหมายและตั้งใจเพื่อทำความเข้าใจ ประเมิน และจดจำข้อมูลที่สำคัญอย่างลึกซึ้ง โดย Rodchanakiatsakul (2023) ได้สรุปลักษณะของการจัดการเรียนรู้การอ่านแบบเชิงรุก 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1. การจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความร่วมกับการนำเสนอผลการอ่านผ่านการพูดและเขียนเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนและครู 2. การจัดการเรียนรู้การอ่านวิเคราะห์และประเมินค่าที่ส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์และวิจารณ์ญาณ 3. การจัดการเรียนรู้การอ่านที่เชื่อมโยงชีวิตจริงผ่านการสำรวจและสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการอ่านเพื่อการเรียนรู้และการนำผลการอ่านไปปรับใช้ในชีวิตจริง

ด้านสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนั้นครูที่ดีและมีประสิทธิภาพ จะมีคุณลักษณะสำคัญที่สะท้อนถึงสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ Kohtrakul (2016) 1) เป็นผู้ที่ยอมรับนักเรียนอย่างจริงจัง ให้ความอบอุ่นมีความเข้าใจนักเรียน มีความยุติธรรม 2) เป็นผู้ที่มีความรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนการสอน 3) เป็นผู้ที่ยอมรับนักเรียน กล่าวคือ ครูเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางบุคลิกภาพของนักเรียน 4) เป็นผู้ที่มีคุณวุฒิทางวิชาการ โดยเฉพาะในวิชาต่าง ๆ ที่ตนเองจะต้องสอน 5) เป็นผู้นำและเป็นผู้ฟังที่ดี 6) มีทักษะในการจัดการห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน 7) เป็นผู้ที่มีวินัยในวิธีการทางวิทยาศาสตร์และเข้าใจกฎแห่งพฤติกรรม 8) จะต้องมีทักษะของชีวิต คือ เป็นผู้สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ดี สามารถแก้ปัญหาและตัดสินใจได้มีสุขภาพดีทั้งกายและใจ

ทั้งนี้ ได้มีผู้วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านการอ่านในโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ Pariput and Tongchalem (2024) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการพัฒนาครูเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้และความสามารถด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนาผลการวิจัยพบว่า ความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ หลังการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ คิดเป็นร้อยละ 41.8 แสดงว่า ครูมีพัฒนาการของความสามารถในการจัดการเรียนรู้ระดับกลาง และความสามารถด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน มีร้อยละของคะแนนพัฒนา เท่ากับ 56.85 แสดงว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ในระดับสูง

นอกจากนี้ Gokaew (2020) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่าน (Reading Literacy) ตามแนวทางการประเมินของ PISA กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) พัฒนาชุดฝึกเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่าน ตามแนวทางการประเมินของ PISA กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) ตรวจสอบดัชนีประสิทธิผลของชุดฝึกเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านที่พัฒนาขึ้น ตามเกณฑ์มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 50 3) เปรียบเทียบทักษะการรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนระหว่างก่อน

เรียนและหลังเรียน และ 4) ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนพรเจริญวิทยา จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ ชุดฝึกเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านตามแนวทางการประเมินของ PISA แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่าน ตามแนวทางการประเมินของ PISA กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.89/80.56 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 75/75 ในด้านประสิทธิผลของชุดฝึกเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านที่พัฒนาขึ้น มีค่าเท่ากับ 0.626 คิดเป็นร้อยละ 62.66 ซึ่งมีประสิทธิผลตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 50 และทักษะการรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดฝึกเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านที่พัฒนาขึ้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สุดท้ายด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดฝึกเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่านที่พัฒนาขึ้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x} = 4.66, S.D. = 0.02)

จากการศึกษาแนวคิด และผลการวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กลวิธี Active Reading สามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านระดับต่าง ๆ ทั้งการอ่านเพื่อความเข้าใจ การอ่านเชิงวิเคราะห์ และการอ่านเชิงวิพากษ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่เนื่องจากยังขาดการศึกษาที่บูรณาการระหว่าง Active Learning กับ Active Reading อย่างเป็นระบบในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก งานวิจัยส่วนใหญ่มักศึกษาแนวคิดทั้งสองแยกกันหรือศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีทรัพยากรเพียงพอ การบูรณาการทั้งสองแนวคิดในบริบทที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรจึงเป็นสิ่งที่ต้องศึกษาการวิจัยในครั้งนี้ จึงได้นำแนวคิดทั้งสองมาพัฒนาแบบฝึกทักษะ Active Reading เพื่อให้ครูสามารถนำไปจัดการเรียนรู้ร่วมกับ Active Learning เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการปฏิบัติ และเกิดทักษะการอ่านรู้เรื่องอย่างแท้จริง รวมทั้งครูผู้สอนสามารถพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี และมีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

- 1) ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทยระดับประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดลำปาง ที่มีผลคะแนนความสามารถการอ่านรู้เรื่องของนักเรียนอยู่ในระดับปรับปรุง จำนวน 115 คน จาก 26 โรงเรียน ได้มาโดยการเลือกแบบอาสาสมัคร (Voluntary Selection) จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1-3
- 2) นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 โรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดลำปาง มีจำนวนนักเรียน 1,342 คน ที่เรียนกับครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทยระดับประถมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แบบฝึกทักษะการอ่านแบบกระตือรือร้น (Active Reading) ตามแนวทางการประเมินของ PISA เพื่อพัฒนาความสามารถการรู้เรื่องการอ่าน (Reading Literacy) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6
2. แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน
3. แบบประเมินความสามารถการอ่านรู้เรื่องของนักเรียนประถมศึกษา

การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบฝึกทักษะการอ่านแบบกระตือรือร้นและแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน ทั้งนี้ แบบประเมินความสามารถการอ่านรู้เรื่องของนักเรียน

ใช้แบบประเมินความสามารถในการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ปีการศึกษา 2567 ในด้านการอ่านรู้เรื่อง เดือนธันวาคม 2567 (Office of the Basic Education Commission, 2023)

1. ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านแบบกระตือรือร้น (Active Reading)

1.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบฝึกทักษะ จากเอกสาร ตำรา หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการอ่านรู้เรื่องสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา

1.3 จัดทำแบบฝึกทักษะ Active Reading สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ระดับชั้นละ 10

ฉบับ โดยใช้สถานการณ์เป็นเรื่องที่ส่งเสริมการอ่าน และมีข้อความแบบอัตนัยและปรนัย ให้นักเรียนได้วิเคราะห์สถานการณ์แล้วตอบคำถาม โดยกำหนดคะแนนเป็น 0 และ 1 ซึ่งเป็นคำถามแบบปรนัยเลือกตอบ

ภาพที่ 2 แบบฝึกทักษะการอ่านแบบกระตือรือร้น (Active Reading) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

1.4 จัดทำคู่มือสำหรับครูแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อให้ครูนำไปจัดการเรียนรู้ร่วมกับการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านแบบกระตือรือร้น (Active Reading)

1.5 นำแบบฝึกทักษะ Active Reading ให้ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอนกลุ่มสาระภาษาไทย อาจารย์ด้านภาษาไทย พิจารณาความเหมาะสม เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเป็นปรนัย โดยพิจารณาความสอดคล้องของข้อความกับจุดประสงค์ที่เป็นตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และประเมินข้อความโดยใช้แบบพิจารณาความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) และนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 มีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้ (ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00)

1.6 นำคู่มือสำหรับครูแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ให้ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ อาจารย์ด้านหลักสูตรและการสอน พิจารณาความเหมาะสมเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเป็นปรนัย โดยพิจารณาความเหมาะสมของรายการประเมิน โดยคะแนนการพิจารณามีดังนี้ 5 มากที่สุด 4 มาก 3 ปานกลาง 2 น้อย 1 น้อยที่สุด แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 – 5.00 มีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้ (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33)

1.7 ปรับปรุงแบบฝึกทักษะ Active Reading และคู่มือการใช้งานสำหรับครูผู้สอน สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ให้สมบูรณ์

2. ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน

2.1 ศึกษาเอกสาร หนังสือ ตำรา เกี่ยวกับการสร้างแบบประเมิน

2.2 ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน

2.3 จัดทำแบบประเมินฯ โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

2.4 นำแบบประเมินฯ ให้ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษา พิจารณาความเหมาะสมของรายการประเมิน และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเป็นปรนัย โดยพิจารณาความเหมาะสมของรายการประเมิน โดยคะแนนการพิจารณามีดังนี้ 5 มากที่สุด 4 มาก 3 ปานกลาง 2 น้อย 1 น้อยที่สุด แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 – 5.00 มีความเที่ยงตรง ใช้ได้ (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57)

2.5 ปรับปรุงแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนให้สมบูรณ์แล้วนำไปใช้ต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนอยู่ในระดับดีเยี่ยม

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนอยู่ในระดับดีมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนอยู่ในระดับดี

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนอยู่ในระดับพอใช้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนอยู่ในระดับควรปรับปรุง

และ เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนความสามารถการอ่านรู้เรื่องของนักเรียน ดังนี้

คะแนน 16 - 20 หมายถึง ความสามารถการอ่านรู้เรื่องของนักเรียนอยู่ในระดับดีมาก

คะแนน 13 - 15 หมายถึง ความสามารถการอ่านรู้เรื่องของนักเรียนอยู่ในระดับดี

คะแนน 9 - 12 หมายถึง ความสามารถการอ่านรู้เรื่องของนักเรียนอยู่ในระดับพอใช้

คะแนน 0 - 8 หมายถึง ความสามารถการอ่านรู้เรื่องของนักเรียนอยู่ในระดับปรับปรุง

ผลการวิจัย

การศึกษาผลการใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านแบบกระตือรือร้น (Active Reading) เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในการส่งเสริมการอ่านรู้เรื่องของนักเรียนระดับประถมศึกษาจังหวัดลำปาง สามารถแสดงผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดลำปาง ในการประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านแบบกระตือรือร้น (Active Reading) (N = 115)

อันดับ	รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
	ด้านออกแบบการเรียนรู้	4.48	0.55	ดีมาก

อันดับ	รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1	กำหนดจุดประสงค์ ครอบคลุมการส่งเสริมด้านความรู้เรื่อง การอ่าน	4.60	0.51	ดีเยี่ยม
2	ออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย น่าสนใจ และเหมาะสม	4.49	0.54	ดีมาก
3	ระบุสื่อ/แหล่งเรียนรู้/ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ที่ เหมาะสม	4.54	0.59	ดีมาก
4	กำหนดวิธีการประเมินและเกณฑ์การประเมินได้เหมาะสม	4.35	0.52	ดีมาก
5	ระบุคุณลักษณะของคนไทยอันพึงประสงค์ตามพระราช โบายด้านการศึกษา	4.44	0.57	ดีมาก
ด้านการจัดการเรียนรู้		4.52	0.57	ดีเยี่ยม
6	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)	4.65	0.53	ดีเยี่ยม
7	จัดกิจกรรมโดยใช้สถานการณ์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่าง สร้างสรรค์	4.49	0.50	ดีมาก
8	จัดกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือ กัน และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย	4.72	0.45	ดีมาก
9	จัดกิจกรรมที่ตอบสนองตรงกับความต้องการของผู้เรียน กระตุ้นความสนใจ และสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้	4.45	0.52	ดีมาก
10	จัดกิจกรรมด้วยเพลง/เกม/วิดีโอ ได้อย่างสร้างสรรค์ และ หลากหลาย สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.40	0.64	ดีมาก
11	มีการใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้/ทรัพยากรที่ส่งเสริมการเรียนรู้	4.44	0.62	ดีมาก
12	มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียนผ่านการสะท้อนคิด (reflection)	4.46	0.60	ดีมาก
ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้		4.38	0.58	ดีมาก
13	มีการประเมินแบบมีส่วนร่วม เช่น ประเมินตนเอง เพื่อน ประเมิน และประเมินโดยครูผู้สอน	4.31	0.62	ดีมาก
14	มีการประเมินระหว่างเรียนเพื่อนตรวจสอบความก้าวหน้าใน การเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน การตอบคำถามระหว่างเรียน การสรุปสาระสำคัญ การ สะท้อนคิด	4.36	0.59	ดีมาก
15	มีเครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับจุดประสงค์และกิจกรรมการเรียนรู้	4.47	0.52	ดีมาก
รวมทุกด้าน		4.48	0.57	ดีมาก

จากตารางผลการประเมินสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการใช้แบบฝึกการอ่านแบบกระตือรือร้น (Active Reading) เพื่อส่งเสริมด้านการรู้เรื่องการอ่าน (Reading Literacy) นักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่า ครูผู้สอนมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 โดยพิจารณาเป็น 3 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ในระดับดีเยี่ยม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 ส่วนด้านออกแบบการเรียนรู้และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 และ 4.38 ตามลำดับ

การจัดการเรียนรู้ที่ได้มีรายการประเมินอยู่ในระดับดีเยี่ยม ได้แก่ จัดกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือกัน และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย อยู่ในระดับดีเยี่ยม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 รองลงมา คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) อยู่ในระดับดีเยี่ยม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 และ จัดกิจกรรมโดยใช้สถานการณ์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ อยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ตามลำดับ ส่วนข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการประเมินแบบมีส่วนร่วม เช่น ประเมินตนเอง เพื่อนประเมิน และประเมินโดยครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 แต่ก็ยังอยู่ในระดับดีมากเช่นกัน โดยการจัดการเรียนรู้ที่ครูใช้ เช่น ครูใช้วิธีการสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) โดยให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับนิทานในหน่วยการเรียนรู้ หรือใช้วิธีการสอนแบบแบบตั้งคำถาม (Questioning-based Learning) เพื่อกระตุ้นความคิดของนักเรียนให้มีการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับเพิ่มเติมความรู้ใหม่

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยของผลการใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านแบบกระตือรือร้น (Active Reading) ที่มีต่อความสามารถในการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดลำปาง (N = 1,342)

ระดับชั้น	จำนวนนักเรียน (คน)	คะแนนเฉลี่ย (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)	แปลผล	ร้อยละ
ประถมศึกษาปีที่ 1	207	13.36	ดี	66.80
ประถมศึกษาปีที่ 2	207	13.24	ดี	66.20
ประถมศึกษาปีที่ 3	219	13.98	ดี	69.90
ประถมศึกษาปีที่ 4	226	19.02	ดีมาก	95.10
ประถมศึกษาปีที่ 5	237	13.83	ดี	69.15
ประถมศึกษาปีที่ 6	246	14.55	ดี	72.75
เฉลี่ยรวม	1,342	14.66	ดี	73.30

จากตารางคะแนนเฉลี่ยของผลการใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านแบบกระตือรือร้น (Active Reading) ที่มีต่อความสามารถในการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดลำปาง ในภาพรวมคะแนนเต็ม 20 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.66 อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 73.30 ซึ่งนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านรู้เรื่องสูงสุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.02 คิดเป็นร้อยละ 95.10 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านรู้เรื่องน้อยที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.24 คิดเป็นร้อยละ 66.20

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การประเมินสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับดีมาก หลังจากการพัฒนาและนำแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านแบบกระตือรือร้น (Active Reading) ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Pariput and Tongchalem (2024) ที่พบว่าความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้หลังการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด และมีคะแนนพัฒนาการสัมพันธคติเป็นร้อยละ 41.8 ซึ่งบ่งชี้ว่าการพัฒนาครูสามารถยกระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน ในด้านการพัฒนาบุคลากร เมื่อครูได้มีโอกาสเข้าร่วมการพัฒนาที่เน้นการลงมือปฏิบัติและเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านนวัตกรรมการศึกษา (Active Learning & Active Reading) ครูจะไม่ได้เป็นเพียงผู้รับการถ่ายทอด แต่เป็นผู้สร้างความรู้และทักษะการสอนใหม่ ๆ ด้วยตนเอง ผ่านการฝึกปฏิบัติ การสะท้อนผล และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้ที่มีความหมายเกิดขึ้นเมื่อได้สร้างความเชื่อมโยงระหว่างความรู้เดิมกับแนวคิดใหม่ นอกจากนี้ การพัฒนาครูยังช่วยให้ครูมีทัศนคติที่ดีขึ้นต่อการประยุกต์ใช้แนวคิดใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยยังเผยให้เห็นว่า ในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก ครูผู้สอนภาษาไทยส่วนหนึ่งอาจไม่ได้จบการศึกษาตรงสาขา ซึ่งผลการวิจัยของ Rodchanakiatsakul (2023) ชี้ว่า การที่ครูจบการศึกษาไม่ตรงสาขาสอนภาษาไทย เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์การอ่านของนักเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน ดังนั้น ความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะของครูในงานวิจัยนี้ จึงเน้นย้ำถึงความสำคัญของการให้การสนับสนุนและพัฒนาบุคลากรที่ไม่ตรงสาขาให้มีเครื่องมือ (แบบฝึกทักษะ Active Reading) และแนวคิด (Active Learning) ที่ชัดเจนเพื่อชดเชยช่องว่างด้านความเชี่ยวชาญ ทั้งนี้การศึกษาของ Rodchanakiatsakul (2023) ยังทำให้เห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้การอ่านแบบเชิงรุก คือ ครูจบการศึกษาตรงสาขาสอนภาษาไทย มีประสบการณ์มากกว่า 5 ปี สอนภาษาไทยเป็นหลัก การจัดการเรียนรู้การอ่าน ร่วมกับการนำเสนอผลการอ่านผ่านการพูดและเขียน พัฒนาระบบการคิดวิเคราะห์และวิจารณ์ญาณ เชื่อมโยงชีวิตจริงผ่านการสำรวจและสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการอ่าน โรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ โครงการพัฒนาทักษะภาษาไทย ฐานการอ่านในชุมชน เขตพื้นที่การศึกษาสนับสนุนสื่อการสอนอ่านนวัตกรรมการอ่าน จัดสรรอัตรากำลังจัดอบรม พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ จัดโครงการค่าย ส่งนิสิตสาขาสอนภาษาไทยออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อนุญาตให้บุคลากรภายในเป็นวิทยากร โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้การอ่านแบบเชิงรุก ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การอ่านต่ำกว่ามาตรฐาน คือ ครูจบการศึกษาไม่ตรงสาขาสอนภาษาไทย มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี สอนภาษาไทยควบคู่กับวิชาอื่น การจัดการเรียนรู้การอ่านด้วยการบรรยาย บอกวิธีการ พูดให้รู้เป็นนัยถึงประโยชน์เรื่องี่อ่านในชีวิตจริง

ด้านการพัฒนาผู้เรียน ในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กที่แม้จะขาดสื่อการสอนที่ทันสมัย จำนวนครูที่ไม่เพียงพอหรือครูที่ไม่ได้จบสาขาวิชาภาษาไทย แต่เมื่อใช้แนวคิด Active Learning ร่วมกับแบบฝึกทักษะ Active Reading ที่ประกอบไปด้วยแบบฝึกทักษะ Active Reading ชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 1-6 จำนวน 6 ส่งผลให้ความสามารถในการอ่านรู้เรื่องของนักเรียนเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pariput and Tongchalem (2024) ที่พบว่านักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่านในระดับสูง ในงานวิจัยครั้งนี้ การที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีร้อยละการพัฒนาสูงสุด อาจเป็นผลมาจากช่วงวัยพัฒนาการที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม Active Reading ซึ่งต้องการทักษะการคิดวิเคราะห์และการมีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหา ในขณะที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อาจมีการพัฒนาต่ำกว่า เนื่องจากยังอยู่ในช่วงพัฒนาการด้านการอ่านพื้นฐาน เนื้อหาในแบบฝึกทักษะอาจมีความซับซ้อนและยาวเกินไป ซึ่งมีสมาธิในการอ่าน

ที่จำกัด ทั้งนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีร้อยละของการพัฒนาสูงกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อาจเพราะครูผู้สอนมักช่วยเหลือและชี้แนะอย่างใกล้ชิดอีกด้วย

การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า การประยุกต์ใช้แนวทางการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านแบบกระตือรือร้น สามารถพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูและส่งเสริมการอ่านรู้เรื่องของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็กต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรขยายผลการประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านแบบกระตือรือร้น (Active Reading) ไปยังครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวในบริบทที่แตกต่างกัน

2. ควรดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านแบบกระตือรือร้น (Active Reading) กับนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนและผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในบริบทที่แตกต่างกัน

2. ควรดำเนินการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลของการใช้แนวทางการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านแบบกระตือรือร้นต่อความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนในระยะยาว โดยติดตามผลการพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

References

- Banjongchit, S. (2008). Active learning: A double-edged sword. *Naval Academy Journal*, 8(1), 34-42.
- Boonjai, P. (2020). Teaching competencies for developing 21st century learners among primary school teachers. *St. John's Journal*, 22(33), 240-258.
- Gokaew, N. (2020). *Development of reading literacy skill enhancement package according to PISA assessment approach for Thai language learning group for grade 8 students*. (Master's thesis). Sakon Nakhon: Sakon Nakhon Rajabhat University.
- Kohtrakul, S. (2016). *Educational psychology* (12th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Pariput, P. & Tongchalem, P. (2024). The Effects of Teacher Development to Raise the Educational Quality in Reading, Writing, and Critical Thinking of Students in Small-Sized schools in Ubon Ratchathani Province. *Jourmla of Education Buriram Rajabhat University*, 4(1), 49-59.
- Ministry of Education. (2008). *Basic education core curriculum 2008*. Bangkok: Kurusapha Ladprao Press.

- OECD. (2018). The Future of Education and Skills *Education 2030*. Retrieve from https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2018/06/the-future-of-education-and-skills_5424dd26/54ac7020-en.pdf.
- Office of the Basic Education Commission. (2023). *Basic education statistics report for academic year 2022*. Bangkok: Office of the Basic Education Commission.
- Rodchanakiatsakul, L. (2023). *Factors and success of active reading learning of secondary teachers*. (Master's thesis). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Wanjarutjaroen, T. (2008). Active learning. Retrieved from <http://pirun.ku.ac.th/~g4986066/activet.pdf>.